

Broker czy ubezpieczający. Stanowisko KNF

Autorzy: Małgorzata i Maciej Capik Bydgoszcz. 2010.05.11

Tak postawiony problem nie jest bez znaczenia, szczególnie w obliczu różnych idei pojawiających się w kontekście procedur zamówienia publicznego w grupowych ubezpieczeniach na życie. Postawienie brokera w roli ubezpieczającego, zawierającego umowę na rzecz grupy nie swoich pracowników, jest bowiem pomysłem na uniknięcie schematyzmu procedur zamówienia publicznego i trudności z ich dopasowaniem do specyfiki ubezpieczeń na życie. Tak naprawdę te trudności nie są nie do pokonania, ale to przede wszystkim zakłady ubezpieczeń na życie optowały za utrzymaniem dotychczasowego statusu, dającego im przywilej zawierania umowy ubezpieczenia bez ujawniania ich zasad. Procedury zamówienia publicznego, opierające się na podstawowych zasadach pisemności i jawności, burzą ten układ wygodnego zawierania umowy ubezpieczenia, bez kontroli ze strony kogokolwiek. Również i bez kontroli ze strony ubezpieczonych, dobro których jest tak często przywoływane przez przeciwników procedur zamówienia publicznego. W rzeczywistości ubezpieczeni pracownicy nie obawiają się procedur. Chcą jedynie posiadać ochronę ubezpieczeniową na takich warunkach do jakich się przyzwyczaili. Procedury zamówienia publicznego dają szansę do tego, by uzyskali nawet coś więcej. Po raz pierwszy bowiem w grupowych ubezpieczeniach na życie to ubezpieczony może przedstawić swoje oczekiwania, a nie tylko godzić się na to co zaproponuje zakład ubezpieczeń. W większości bowiem przypadków umowy ubezpieczenia posiadane obecnie przez grupy pracowników są niczym innym niż powielaniem umów zawartych wiele lat temu. Ze względów korzystnych finansowo dla zakładów ubezpieczeń na życie, umowy te są zawierane w systemie jednorocznym przy zastosowaniu tzw. automatyzmu przedłużania umowy i przy prawie zakładu ubezpieczeń do zmiany treści, umowy nie tylko w tzw. roku polisy, ale nawet w czasie trwania pojedynczego okresu ubezpieczenia. Procedury zamówienia publicznego wymagają stosowania reżimu prawa zamówień publicznych, co nie oznacza jednak niemożności zawarcia umowy ubezpieczenia. Jest to po prostu inny tryb dochodzenia do zawarcia umowy, a ponieważ nie wszyscy chcą go zaakceptować, stąd i próby dojścia do umowy innymi drogami. Postawienie w miejscu pracodawcy, zobligowanego do

stosowania procedur zamówienia publicznego, brokera, jest właśnie próbą sformułowania takiej drogi. Jej zwolennicy wskazywali na przepisy ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, która dopuszcza by broker był ubezpieczającym. Lecz problem nie w tym czy broker może być ubezpieczającym, tylko w tym czy bycie ubezpieczającym jest przejawem realizacji czynności brokerskich. Komisja Nadzoru Finansowego twierdzi jednoznacznie, że nie i to nie tylko w odniesieniu do brokera, ale w odniesieniu do każdego podmiotu prowadzącego jakąkolwiek działalność gospodarczą. Po prostu bycie ubezpieczającym jest stanem prawnym, a nie przejawem działalności gospodarczej. Zatem jak broker bardzo chce, może zawrzeć umowę na cudzy rachunek, ale nie ma podstaw do tego, aby z faktu zawarcia tej umowy czerpał dla siebie korzyści materialne w postaci wynagrodzenia. Czy broker może wykonywać zawartą przez siebie umowę ubezpieczenia? Nie tylko, że może, ale nawet musi. Tylko, że czyniąc to wykonuje obowiązki płynące z umowy ubezpieczenia. Jego pozycja jako ubezpieczającego nie jest bowiem taka sama jak pozycja pracowników pracodawcy, którzy w ramach indywidualnie zawartych umów z zakładem ubezpieczeń, otrzymują wynagrodzenie za wykonywane przez siebie czynności administracyjne. Ci pracownicy nie są ubezpieczającymi. Nie są stroną umowy ubezpieczenia, na której ciążyą zobowiązania z tytułu zawarcia tej umowy. Odpowiadając więc na pytanie czy broker może być ubezpieczającym, usłyszymy odpowiedź – tak, ale gdy stawiamy pytanie po co to czyni zaczynamy mieć wątpliwości nie dla korzyści materialnych, bo te mu w tym przypadku nie przysługują. Dlatego KNF, formułując swoje stanowisko co do tego jak postrzegać rolę brokera jako ubezpieczającego, podniósł także element celu i wskazał, że w umowach na cudzy rachunek ubezpieczającemu przyświeca jakiś cel, iż zawiera taką umowę i przyjmuje na siebie zobowiązanie jako jej strona. Tym celem może być relacja faktyczna, taka jaka jest np. pomiędzy pracodawcą a jego pracownikami, podbudowana obowiązkami prawnymi wobec pracowników. Co jest tym celem w przypadku brokera? Co go wiąże z grupą obcych ludzi? Jaki interes ubezpiecza, próbując zawrzeć taką umowę ubezpieczenia? Te pytania polecamy uwadze przy lekturze treści wystąpienia do Komisji Nadzoru Ubezpieczeniowego (KNF) i odpowiedzi KNF w sprawie statusu brokera jako ubezpieczającego.

Wyłączne prawa wydawnicze P.W.ATENA CiMM s.c. Capik M.M.
Przedruk, kopiowanie, powielanie, zwielokrotnianie -zabronione
Magazyn Ubezpieczeniowy nr 2(62)

P.W. ATENA C&MM s. c. Małgorzata i Maciej Capik

Ewidencja Działalności Gospodarczej Prezydent Miasta Bydgoszcz : nr 77320, nr 77321

adres :

ul. A.G. Siedleckiego 36/26
85-868 Bydgoszcz skr.poczt.31

NIP 953-01-53-934

www.capik.com.pl **email:mcapik@upcpoczt.pl**

biuro :

ul.Wojska Polskiego 65 B lok.15 Bydgoszczy

tel/fax : +48 52 361 06 92

tel.mobile +48 603 265 001

Konto

51 2340 0009 6630 2420 0000 0014

Bydgoszcz 2009-07-23

Sz.P.

Stanisław Kluza

Przewodniczący

Komisji Nadzoru Finansowego

Plac Powstańców Warszawy 1 00-950 Warszawa

Szanowny Panie!

Jako wydawcy Magazynu Ubezpieczeniowego(w złączeniu kopia zezwolenia) współpracujący z zakładami ubezpieczeń i brokerami ubezpieczeniowymi, zwracamy się z prośbą o interpretację problemu nurtującego całe środowisko ubezpieczeniowe a dotyczącego bezpośrednio milionów pracowników korzystających z grupowych ubezpieczeń na życie.

Przepis art.4 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym stanowi ,iż jedną z czynności brokerskich jest zawieranie umów w imieniu lub na rzecz podmiotu poszukującego ochrony ubezpieczeniowej. Zawarcie umowy ubezpieczenia może nastąpić poprzez pełnomocnika ponieważ nie jest to czynność prawna zastrzeżona do osobistego wykonania. W związku z procedurami zamówienia publicznego, które mają zastosowanie do zakupu usługi ubezpieczeniowej, a które stwarzają pewne niedogodności zwłaszcza przy grupowych ubezpieczeniach na życie, pojawiła się w środowisku brokerskim koncepcja, aby zamiast pracodawcy ubezpieczającego swoich pracowników, w rolę ubezpieczającego wszedł broker. Zwolennicy tej koncepcji podkreślają, że choć ustawa o pośrednictwie ubezpieczeniowym zakazuje brokerowi związków umownych z zakładami ubezpieczeń, to czyni dwa wyjątki: dla umów dotyczących wynagrodzenia i umowy ubezpieczenia, gdzie broker występuje jako ubezpieczający, ubezpieczony(art.24). Oczywistym jest, że ustawodawca dopuszczając do tego, aby broker był ubezpieczającym lub ubezpieczonym w umowie ubezpieczenia miał na względzie obowiązek ubezpieczenia OC, który obciąża każdego brokera oraz możliwość ubezpieczenia we własnym interesie, innych ryzyk np.. ubezpieczenie mienia wykorzystywanego przez brokera do wykonywania działalności brokerskiej. Podkreśleniem interesu brokera jako tego elementu, który przemawia za dopuszczeniem związku umownego z zakładem ubezpieczeń jest wskazanie, iż w umowie ubezpieczenia może on występować jako ubezpieczony czyli, że może sam ubezpieczyć własny interes albo korzystać z jego ochrony, w ramach umowy zawartej na jego rachunek.

Czy wyjątek określony ustawowo, dotyczący możliwej więzi umownej z zakładem ubezpieczeń, można rozszerzać na inne sytuacje, gdzie broker w ramach przepisu art.808 k.c. zawiera umowę nie we własnym interesie ale na rzecz grupy pracowników swojego klienta ? W takim przypadku broker staje się stroną umowy, a nie pośrednikiem pomiędzy jej stronami. Oprócz tego powstaje problem kurtażu czyli wynagrodzenia brokera, a zatem pytanie czy broker będący ubezpieczającym w danej umowie, może od zakładu ubezpieczeń- drugiej strony tej samej umowy, otrzymać kurtaż i na czym wtedy opierałaby się różnica pomiędzy brokerem a każdym innym podmiotem zawierającym umowę w trybie art.808 k.c.

Z poważaniem

Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c. zastrzega, iż dalsze rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób treści publikowanych bez zgody wydawców, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt. b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jest zabronione.

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Warszawa, dnia 11 września 2009 r.

DPF/ 60518512 /09/TZ

Małgorzata i Maciej Capik

P.W. ATENA C & MM s.c.

Ul. A.G. Siedleckiego 36/26

skrytka pocztowa 31

85-868 Bvdgoszcz

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na Państwa pismo z dnia 23 lipca 2009 r., w którym prosiliście Państwo o zajęcie stanowiska w kwestii czy broker ubezpieczeniowy może występować w roli ubezpieczającego w umowie ubezpieczenia grupowego na życie pracowników nie swojego przedsiębiorstwa, pragnę uprzejmie wyjaśnić, że stosownie do art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym w związku z art. 24 ust. 1 pkt 1 tej ustawy zakaz pozostawiania przez brokera w stałym stosunku umownym z zakładem ubezpieczeń nie dotyczy umowy ubezpieczenia, w której broker występuje jako ubezpieczający.

Zaznaczyć należy zresztą, że występowanie w umowie ubezpieczenia jako ubezpieczający nie może być potraktowane jako aktywność podjęta w ramach wykonywania działalności gospodarczej (t.j. zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły), w tym w ramach działalności brokerskiej. W szczególności takiego stanu nie można zakwalifikować jako administrowania *vel* wykonywania umowy ubezpieczenia w rozumieniu art. 4 pkt 2 ustawy o pośrednictwie ubezpieczeniowym, gdyż czynności brokerskie wymienione w tym przepisie wykonywane są na rzecz ubezpieczających-osób trzecich.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że z przepisu art. 808 k.c., który reguluje instytucję umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, nie wynikają wprost żadne szczególne wymogi wobec podmiotu mającego status ubezpieczającego. Zatem nie ma podstaw do ewentualnego uznania, że umowa ubezpieczenia, w której ubezpieczającym jest broker, zaś ubezpieczonymi pracownicy podmiotu innego niż tenże broker, sprzeciwia się ustawie (art. 353¹ k.c.). Niemniej trzeba wziąć pod uwagę, iż w piśmiennictwie podkreśla się, że z reguły w przypadku umowy ubezpieczenia grupowego między ubezpieczającym a ubezpieczonymi występuje określona relacja prawna, niezależna od stosunku ubezpieczenia (np. J. Handschke,

**Wyłączne prawa wydawnicze P.W.ATENA CiMM s.c. Capik M.M.
Przedruk, kopiowanie, powielanie, zwielokrotnianie -zabronione
Magazyn Ubezpieczeniowy nr 2(62)**

B. Kęszycka, E. Kowalewski, *Problematyka grupowych ubezpieczeń na życie w świetle znowelizowanych przepisów k.c. o umowie ubezpieczenia. Spór o intencje ustawodawcy* [w:] Wiadomości Ubezpieczeniowe Nr 7/8/2007, s. 4). Stąd też nie można wykluczyć oceny danej umowy ubezpieczenia grupowego z punktu widzenia przesłanki zgodności właściwością stosunku prawnego oraz zasadami współżycia społecznego; w naturze takiej oceny leży uwzględnianie indywidualnych okoliczności danej sprawy, przez co nie ma możliwości sformułowania *in abstracto* bardziej szczegółowych reguł w tym zakresie.

Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga, że w przypadku gdy w umowie grupowego ubezpieczenia na życie pracowników jako ubezpieczający występuje podmiot inny niż pracodawca, umowa taka nie może być zakwalifikowana jako forma pracowniczego programu emerytalnego; nie wydaje się także, aby była wówczas możliwość ewentualnego uznania płatności z tytułu składek za koszty uzyskania przychodu (art. 23 ust. 1 pkt 57 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych; art. 16 ust. 1 pkt 59 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych) tudzież aby płatności te mogły zostać uznane za wyłączone z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (§ 2 ust. 1 pkt 31 ministra pracy i polityki socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe).

Z poważaniem,

DYREKTOR
Departament Środków Finansowych

Katarzyna Działusko-Kaszczyńska

Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c. s.c. zastrzega, że dalsze rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób treści publikowanych w niniejszym serwisie bez zgody Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c. jest zabronione.

Licencja na artykuły publikowane w portalach www.capik.com.pl, www.capik.pl posiada wydawca Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c.

Użycie artykułów wymaga zgody wydawcy. Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c. oferuje licencję na publikację pojedynczego artykułu na stronach internetowych w cenie 250 zł+VAT za jeden artykuł. W sprawach zakupu licencji proszę kontaktować się z wydawcą pod email: biuro@capik.com.pl

Capik Maciej, Capik Małgorzata P.W.ATENA CiMM s.c. zastrzega, iż dalsze rozpowszechnianie w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób treści publikowanych bez zgody wydawców, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt. b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jest zabronione.